

MEDLEMSBLAD

for

AUSTMARKA

HISTORIELAG

Nr. 18. MARS 1983.

FORORD

Vi beklager at forrige nummer kom så sent ut. Det var ferdigskrevet i slutten av november, men ble av forskjellige grunner sendt ut i februar. Nå skulle imidlertid alle ha fått det, sammen med innbetalingskort for 1983, som vi håper alle benytter.

For å forenkle utgivelsen, vil heretter også trykking og utsendelse av bladet skje i Oslo. Alt som har med bladet å gjøre, ordnes nå ved Osloadressen.

Finn Åberg

MER OM SERRU

I nr. 16 hadde vi et stykke om Serru. Der sto det om Oline, som etter folketellingen var kona hans. Dette er selvfølgelig den Lina som tradisjonen forteller om. At hun gikk fra ham er riktig, til stor ergrelse for Serru. "Ho står før alle så ner som før mæ da, serru", sa han.

Når det gjaldt tjærebrenningen, så var Serru svært nøye med den. Han sto og pirket vekk føsk og urenheter fra tyrien før den ble lagt i mila. Aksel Åberg spurte en gang om det var nødvendig å være så pirkete. "Ja, hvis du vil ha tjiru, så", svarte Serru.

Tjæren hadde ord på seg for å være helsebringende. Et biprodukt ved brenningen var en klar, lettflytende væske som ble kalt tjæreveie. Den ble brukt som medisin, særlig mot tuberkulose. Å stå og dra i seg røyken fra tjærebrenningen ble regnet for å være

bra, selv om øynene neppe hadde godt av den sure røyken. Serru hadde laget seg et uttrykk for dette, der han sto med rennende øyne i røyken: "Auga går, men helsa består da, serru".

Finn Åberg

VEGEN LARSMOVANGEN - VIKER

Her aust på skogen var det dårlig med vegger i gamle dager. En skrøpelig kjerreveg fra Austmarka, den såkalte Basmovegen, gikk fra Skullerud og over berg og daler austover.

Men først i 1920-årene ble riksveg 203 fra Austmarka til riksgrensen ferdig, men man behøvde flere bilveger, og i 1925 ble det søkt til Vinger herredstyre om bidrag til veg fra riksveg 203 til Stenbråten. Det var litt uenighet om hvor vegen skulle gå, men det ble da til at den skulle gå ut fra Larsmovangen og nordover forbi skolehuset.

I Vinger herredstyes protokoll fra møte den 1/9 - 1925 finner vi følgende under sak 143: "Ref. andr. fra Kr. Nordli m. fl. om et bidrag på 3000 kr. til istandsettelse av vei fra Stenbråten til Larsmovangen. An - dragendet innvilgedes enst. på betingelse av at veien gjøres ferdig og i brukbar stand. Til å kontrollere arbeide valgtes Harald Larsmoen og Hans Skullerud".

Lærer Nordli var bas for vegarbeidet og bestemte (sammen med flere) at de som bodde langs vegtraseen og så og si kunne håndtere en spade skulle gjøre noen gratis dagsverk, eller betale 6 kr for hver gratisdag.

Traseen ble så delt opp i akkorder i forskjellige lengder, opptil 100 m og kanskje litt lenger også. Prisen var fra 50 øre og oppover til 1 kr pr. løpende meter, alt etter som terrenget var. Vegen skulle være 2,5 m bred og ha grøft på begge sider der det var nødvendig. Vi fikk utlånt noe redskap fra kommunen, ellers holdt vi oss redskap selv. Rør til stikkrenner var det lite av. Man måtte spare på de 3000 kronene, for vegen skulle gruses også. Det ble gjort noen stikkrenner av tømmerstokker, og noen ble visst muret av gråstein også.

Noen store fortjenester ble det selvsagt ikke, kanskje mellom 3 og 6 kr dagen. Men arbeidet gikk med liv og lyst. Vi var glade over å tjene noen kroner, for penger hadde vi lite av.

Vegen ble da ferdig til Stenbråten, og hvordan det nå hadde seg, så ble den gjort ferdig like til Varalddammen. Det kom kanskje av at Kjer-kompaniet satte arbeide i gang med å gjøre veg fra Varalddammen til Viken, så nå ble det mye arbeide for de mange ledige.

Undertegnede var med på flere vegakkorder på Varalldskogen også. Etter som tiden gikk, ble det litt bedre betalt. Den siste akkorden på vegen, fra Viken og sørover hvor jeg var med, fikk vi 1,50 kr meteren. Det var godt betalt, og da akkorden var lang, tjente vi bra der.

Martin Fløtberget satte bort akkorder, og jeg tror han var med og bestemte prisen også.

Det var mange som arbeidet på denne vegen. Blant andre hadde Ole-Herman og en kar nord fra Finnskogene en liten akkord. Så passet det seg slik at det ble en stein i vegkanten

som de ikke klarte å få opp, og da gjorde de en bråsving på vegen så den fulgte rundingen på steinen, grøfta gjorde de på utsiden av steinen. Ole-Herman sa om dette da de var ferdig med arbeidet: "Det vart en sleng på vegen vår, en stygg sleng". Steinen ble senere skutt vekk, og vegen og grøfta rettet inn.

Et svakt punkt på hele denne vegen var Kjelpunmyra. Etersom det ble biltrafikk, så kjørte de segned i myra. Lastebilkjørerne måtte legge både kostved og kubb, og annet trevirke også, i de djupe bilsporene. Det ligger en god del trevirke i gjørma der, og vegen ble fin og fullt farbar etter hvert.

Senere er vegen til Varalddammen, og likeledes vegen derfra til Viken, forbedret flere ganger. Den er gjort bredere, rettet ut i svingene, og enkelte steder gjort helt ny veg ved siden av den gamle.

I de senere år er det også gjort veg fra Viken til Finnskogvegen bortimot Løvhøiden.

I dag er det bilveger praktisk talt til hvert eneste hus og hytte, både her på skogen og på Varalldskogen.

Martin Åberg

STAK-HEIKI

I medlemsblad nr 5 skriver Oddvar Jakobsen om Smedstua. Han forteller at søskenparet Thea og Henrik Øverby bodde der litt før 1. verdenskrig, og at dette var Stak-Heiki, som drev som kramkar i distriktet. Jakobsen har

